

centre d'innovation
et de design
au Grand-Hornu

Open air dinner, Siedlung Heizenholz, Kraftwerk1, Zürich, Adrian Streich Architekten, Zürich, 2012. © Katrin Simonett

Persbericht

**Vitra
Design
Museum**

Together!

De Nieuwe Collectieve Architectuur

Een tentoonstelling van het Vitra Design Museum.
Curators: Ilka & Andreas Ruby; EM2N

25.03.18 → 01.07.18

Huisvesting is schaars - zoveel is de afgelopen jaren duidelijk geworden. Terwijl de prijzen van onroerend goed in de grote steden blijven omhoogschieten, voldoen de conventionele ideeën over woningbouw niet meer aan de eisen. Het antwoord op deze uitdagingen is een stille revolutie in de hedendaagse architectuur.

"Together ! De Nieuwe Collectieve Architectuur" is de eerste tentoonstelling die dit thema in detail belicht door onderdompeling in het ruimte-experiment, aan de hand van modellen, films en appartementen gereproduceerd op een schaal van 1:1, met voorbeelden uit Europa, Azië en de Verenigde Staten.

Een overzicht van historische precedents voor de huidige golf van collectieve projecten toont aan dat het idee een terugkerend thema is in de geschiedenis van de architectuur, van de hervormingsgezinde ideeën uit de 19e eeuw tot de hippies en krakers van de 20ste eeuw en hun slogan "Make love, not lofts". De tentoonstelling werd geproduceerd en getoond in het Vitra Design Museum in de zomer van 2017 en wordt herhaald in de Grand-Hornu, waar ze een bijkomende betekenis krijgt, omdat ze er aansluit bij een daar gecreëerde arbeiderswijk die gebaseerd is op een, tot op zekere hoogte utopisch, paternalistisch model van gemeenschapsleven. Rekening houdend met de snelle evolutie van het samenwonen, de technologieën en mentaliteiten, heeft het CID enkele aanpassingen doorgevoerd in secties 2 en 3 (gemeenschappelijke ruimte) van de tentoonstelling van het Vitra Design Museum.

HISTORISCHE MIJLPALLEN

De tentoonstelling begint met een blik op de geschiedenis van de sociale woonideeën die meestal hun oorsprong vonden in een protest tegen de bestaande toestanden. De presentatie benadrukt dit en verwijst naar de urgentie van het onderwerp: een reeks films toont voorbeelden van sociale onrust als gevolg van woningnood. Posters en pamfletten zorgen voor informatie over historische pogingen om op deze uitdagingen te reageren. Daaronder de Phalanstères uitgevonden door Charles Fourier (1772-1837), de arbeiderswijk van Grand-Hornu (1816-1835), de laat negentiende-eeuwse Monte Verità-kolonie in het Zwitserse deel van de Ticino, de woningcoöperaties van de jaren twintig van de vorige eeuw, de autonome gemeenschap Christiania in Kopenhagen en de coöperatie Karthago in Zürich. Veel van deze ideeën hielden nauw verband met de sociale verschuivingen van hun tijd; het is dan ook niet verwonderlijk dat ze weer aan belang winnen, daar steeds meer mensen buiten het conventionele kerngezin leven - of het nu gaat om koppels, alleenstaande ouders, singles, of alleenstaande ouderen. Voor velen biedt het idee van collectief wonen een betaalbare remedie tegen de eenzaamheid van de stad.

Familistère de Guise,
schoolchildren in the courtyard of the
central building, 1890

© Collection Familistère de Guise

Coron du Grand-Hornu, Place verte

© Collection Marcel Capoulliez

COLLECTIVE ARCHITECTUUR VANDAAG

Het tweede deel van de tentoonstelling gebruikt 21 grootschalige modellen van hedendaagse woonexperimenten om een fictieve stad te creëren die de bezoekers kunnen verkennen. In werkelijkheid kan men deze projecten van architecten, waaronder einszueins Architektur, Heide & von Beckerath, Michael Maltzan Architecture, ON ontwerppartners, pool Architekten, en Ryue Nishizawa vinden in steden zo divers als Berlijn, Zürich, Los Angeles, Tokio, en Wenen. Wie deze modellen aandachtig bekijkt merkt dat de innovatieve kracht van deze nieuwe collectieve architectuur ook invloed heeft op fundamentele principes als volume, gevel en materialen: de specifieke uitdagingen en beperkte middelen waarmee de architecten geconfronteerd worden leiden tot een unieke esthetiek. Tijdens de verkenning van deze fictieve stad, maken deze schaalmodellen de bezoekers duidelijk dat in veel van deze projecten de grenzen tussen leef- en stedelijke ruimte, tussen private en publieke ruimte vervagen.

Model of a collective city, 2017

© Hannes Henz Architecturfotograf

Model of a collective city, 2017

© Hannes Henz Architecturfotograf

LEVENSECHTE ERVARINGEN

Dit wordt duidelijk in de derde sectie, waar een volledig model van een "clusterappartement" de bezoekers toelaat om de gemeenschappelijke en privé-ruimtes die kenmerkend zijn voor dit type woning te betreden en te ervaren. Achtergrondinformatie - waaronder plattegronden - werpt licht op de vele vormen die deze nieuwe collectieve levensstijlen kunnen aannemen. Vandaag ontstaan er veel projecten van cohabitatie. Ze vloeien voort uit evoluerende maatschappelijke bekommernissen. Los van de inflatie van de prijs van het vastgoed spelen nieuwe vormen van collectieve leefstijlen ook een rol in de zorg voor ecologie, mobiliteit en vergrijzing van de bevolking. Het delen van ruimtes, maar ook van bepaalde diensten die verband houden met het gemeenschapsleven maken deel uit van de nieuwe architectuur. Leefruimtes die de generaties overstijgen, pendeldiensten, het delen van auto's of gedeelde maaltijden zijn allemaal antwoorden op deze sociale problemen op verschillende niveaus. Hoewel vaak spontaan, zit er een structuur in deze initiatieven en ze zijn als gevolg van de nieuwe technologieën mobiel. Het CID vroeg daarom de firma Cohabs en ontwerper Lionel Jadot om de gemeenschappelijke ruimte van een gedeeld project op ware grootte in te richten.

Spreefeld Berlin

Silvia Carpaneto + fatkoehl architekten +
BARarchitekten with Die Zusammenarbei-
ter – Gesellschaft von Architekten mbH,
Berlin, 2014

© Ute Zscharrt

Courtyard of Sargfabrik, Vienna
BKK-2, Vienna, 1992–96

© Stadt Wien MA 18 / R. Christianell

CASE STUDY

In de laatste sectie denken we na over het functioneren van nieuwe architectuur als een collectief werk in economische termen, welke nieuwe uitdagingen dat met zich meebrengt en hoe innovatieve woonvormen daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden. Antwoorden op deze vragen worden gegeven in case studies van de Sargfabrik in Wenen, Zwicky-Süd in Zürich, La Borda in Barcelona, R50 in Berlijn, de Apartments with a Small Restaurant in Tokio en het project Brutopia in Brussel. Het opzet van deze sectie als werkruimte legt de nadruk op de nieuwe financieringsmogelijkheden die voortvloeien uit de nauwe integratie van publieke en private functies in veel van deze projecten. Op de Kalkbreite in Zürich bijvoorbeeld is ongeveer de helft van het vloeroppervlak gereserveerd voor commerciële en andere niet-residentiële toepassingen, waaronder een bioscoop, een verpakkingsvrije supermarkt, drie restaurants en cafés, gezondheidsadviesbureaus, diverse kantoren en een voor het publiek toegankelijke binnenplaats met een speeltuin.

Het Brusselse project Brutopia komt tegemoet aan de droom van meer dan 80 mensen om zich te verenigen en in Brussel te wonen op een verantwoorde, collectieve en milieuvriendelijke en vooral betaalbare manier. In 2008 organiseerde een kerngroep van 15 mensen een vzw om een plek te vinden en de nodige stappen te zetten. Ze deden beroep op een tijdelijke associatie gevormd door twee architectuurpraktijken: Stekke + Fraas Architectes en AAAArchitectures sprl. De gezamenlijke aankoop van de grond en de collectieve bouw zonder externe investeerders heeft de kosten voor het bouwen van 27 passieve appartementen en 2 energiezuinige appartementen met een tuin en gemeenschappelijke ruimtes met 20 tot 30 % verminderd.

Projecten als Kalkbreite of Brutopia tonen aan dat collectieve woningbouwexperimenten zonder winstoogmerk kunnen gedijen binnen de commercieel gedreven vastgoedmarkt en deze zelfs in goede zin kunnen transformeren. Grassroots bewegingen zoals Occupy hebben een dramatische impact gehad op het politieke landschap, net zoals met de 'sharing economy' het idee van eigendom radicaal aan het veranderen is. Deze tentoonstelling toont hoe deze ideeën de manier veranderen waarop bewoners en architecten samen nieuwe vormen van leven bedenken die niet alleen tegemoetkomen aan individuele behoeften, maar ook een antwoord geven op een centrale vraag van onze tijd: hoe willen we samenleven in de toekomst?

Community kitchen/restaurant
at Sargfabrik, Vienna
BKK-2, Vienna, 1992-96

© Hertha Humaus

Apartments with a Small Restaurant,
Tokyo
Naka Architects' Studio, Tokyo, 2014

© Naka Architects' Studio

DEELNEMENDE
ARCHITECTEN

- Dorte Mandrup Arkitekter [DK]
- CASA Architecten und Vrijburcht Stichting [NL]
- ifau und Jesko Fezer/Heide von Beckerath [DE]
- Hütten und Paläste Architekten [DE]
- Naruse Inokuma Architects [JP]
- Naka Architects' Studio [JP]
- Studio mnm [JP]
- Osamu Nishida und Erika Nakagawa [JP]
- Ryue Nishizawa [JP]
- ON design partners [JP]
- Jinhee Park, SsD [KR]
- pool Architektur ZT [AT]
- gaupenraub +/- [AT]
- einzueins architektur [AT]
- Buol & Zünd [CH]
- Beat Rothen Architektur [CH]
- Müller Sigrist Architekten [CH]
- pool Architekten [CH]
- Enzmann Fischer und Partner [CH]
- Schneider Studer Primas [CH]
- Lacol Cooperativa d'Arquitectes [ES]
- BKK-2 [AT]
- Silvia Carpaneto + fatkoehl architekten + BARarchitekten
avec Die Zusammenarbeiter [DE]
- Michael Maltzan Architecture [USA]
- Duplex Architekten [CH]
- Santiago Cirugeda von Recetas Urbanas [ES]
- all[zone] [TH]
- Stekke + Fraas Architectes [B]
- AAAArchitectures sprl [B]

PRESS CONTACT

Hélène van den Wildenberg
Caracas Public Relations
+32 [0] 4 349 14 41 / +32 [0] 495 22 07 92
info@caracascom.com

**Persbeelden kunnen zonder paswoord
gedownload worden op WWW.CARACASCOM.COM**

Vitra Design Museum

Een tentoonstelling van het Vitra Design Museum.
Curators: Ilka en Andreas Ruby; EM2N

TENTOONSTELLINGS- CATALOGUS

Together! De Nieuwe Collectieve Architectuur

- Redacteurs: Mateo Kries, Ilka Ruby, Andreas Ruby, Mathias Müller, Daniël Niggli.
- Zachte kaft
- 23 x 30,2 cm, 352 pagina's
- Ca. 443 pagina's, voornamelijk kleurenillustraties
- ISBN: 978-3-945852-14-9

"Together ! De nieuwe collectieve architectuur" geeft een overzicht van hedendaagse collectieve woningbouwprojecten uit zo uiteenlopende contexten als Europa, Azië en de Verenigde Staten. De tentoonstellingscatalogus vertelt de geschiedenis van de recente collectieve ommekeer in de woningbouw, teruggaand naar de utopische woonprojecten van de 19e en begin 20ste eeuw, en de eerste radicale woningbouwprojecten uit de jaren twintig van de 20ste eeuw. Het verhaal wordt verteld van de verschillende protestbewegingen tegen woningtekorten en speculatie met onroerend goed in veel stedelijke centra sinds de jaren '60. Een reeks visuele essays van fotograaf Daniel Burchard geeft de lezer een inleiding in het dagelijkse leven in acht hedendaagse woningbouwprojecten in Duitsland, Zwitserland, Oostenrijk en Japan. Kritische essays van Andreas Hofer, Ethel Baraona Pohl, Anna Puigjaner, Robert Temel, Yuma Shinohara en de redacteurs van dit boek analyseren de zoektocht naar het collectieve als bepalende factor in de ontwikkeling van de huisvesting sinds het begin van het modernisme tot vandaag.

PARTNERS

SPONSORS / FUNDED BY

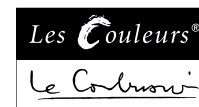

senn.com

SSS SIEDLE

Pensimo

ODINGA
PICENONI
HAGEN

Montag Stiftung Urbane Räume
G+B Schwyzer-Stiftung
Hannes Henz Architekturphotograf, Zürich
Wohnbaugenossenschaften Zürich

De vzw CID - centrum voor innovatie en design in Grand-Hornu is gesubsidieerd door de Provincie Henegouwen.
Met de steun van Federatie Wallonië-Brussel - sectie beeldende kunsten.

**CID - centrum voor innovatie en design
in Grand-Hornu**

Site du Grand-Hornu
Rue Sainte-Louise 82
B-7301 Hornu

T: +32 (0) 65 65 21 21
F: +32 (0) 65 61 38 97
info.cid@grand-hornu.be

www.cid-grand-hornu.be
www.grand-hornu.eu
www.facebook.com/cidgrandhornu

COMMUNICATIEDIENST

Gaëtan Delehouzée
+32 (0) 65 61 38 87
gaetan.delehouzee@grand-hornu.be

PERSCONTACT

Hélène van den Wildenberg
Caracas Public Relations
+32 (0) 4 349 14 41
+32 (0) 495 22 07 92
info@caracascom.com

VOORZITTER

Fabienne Capot

DIRECTRICE

Marie Pok

OPENINGSUREN

Dagelijks van 10 tot 18 uur, behalve op
maandag.
De site van Grand-Hornu is gesloten op
24, 25, 31 december en 01 januari.

De administratieve dienst is op
werkdagen bereikbaar van
8u00 tot 16u30.

TOEGANGSPRIJS

- Combiticket Site du Grand-Hornu /
CID / MAC's:
- Reductietarief: 2 of 5 €
- Groepstarief (minimum 15 pers.): 5 €
- Schoolgroepen: 2 €
- Gratis voor kinderen onder 6 jaar
- Gratis toegang de eerste zondag van
de maand
- Gratis rondleiding van dinsdag tot
vrijdag om 15.30, zaterdag om 11.00
en 15.30, zondag om 15.00 en 16.30
- Audio-gids om de historische site te
ontdekken (FR / NL / DUIJS / ENG / IT
/ SP): 2 €

RESERVATIES

Advance reservation required for guided
tours (by appointment) of exhibitions and/
or historic site (FR / DUTCH /
GERMAN / ENGL).
+32 (0) 65 61 39 02
reservations@grand-hornu.be

DE BRASSERIE VAN DE GRAND-HORNU

+32 (0) 65 61 38 76
brasserie@grand-hornu.be

